

Natuurtoets

Natgastransportleiding Monster-Zuid - Gaag

projectnr. 11191-245779
revisie 01
februari 2013

Opdrachtgever

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH Assen

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring 	vrijgave
5 februari 2013	natuurtoets	M. Korthorst	E. Koomen

Colofon

Datum van uitgave: 5 februari 2013

Contactadres:

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Copyright © **Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.**

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud	blz.
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Doel	2
1.3 Leeswijzer	2
2 Wettelijk kader	3
3 Gebiedsbeschrijving	5
3.1 Situering plangebied.....	5
3.2 Werkomschrijving.....	6
4 Methode.....	7
4.1 Bureaustudie natuurwaarden	7
4.2 Terreinbezoek.....	7
5 Onderzoeksresultaten	8
5.1 Bureaustudie	8
5.2 Terreinbezoek.....	8
5.3 Conclusie Natuurwaarden	10
6 Toetsing aan natuurwetgeving.....	11
6.1 Effecten op de beschermde gebieden.....	11
6.2 Effecten op beschermde soorten	11
6.2.1 Minder algemene en strikt beschermde soorten (Tabel 2 en 3, Flora- en faunawet)	11
6.2.2 Algemene beschermde soorten (Tabel 1, Flora- en Faunawet)	12
7 Conclusies en aanbevelingen	13
7.1 Conclusie	13
7.2 Tot slot.....	13
8 Literatuur.....	14
Bijlage 1: Wettelijk Kader	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. is door Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. in mei 2012 een natuurtoets uitgevoerd voor het gehele tracé voor de natgastransportleiding tussen de bestaande gaswinningslocatie Monster-Zuid en bestaande gaswinnings- en behandelingslocatie Gaag. Het grootste gedeelte van het traject wordt in een gegraven sleuf gelegd. Op diverse locaties bij het kruisen van bijvoorbeeld sloten of wegen vindt aanleg plaats met een techniek waarbij niet hoeft te worden gegraven (bijvoorbeeld gestuurde boring of doorpersing) zodat de landschappelijke elementen intact zullen blijven.

Vanuit de natuurwetgeving is bij ruimtelijke ingrepen of werkzaamheden de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden.

1.2 Doel

Het doel van de voorliggende natuurtoets is:

- het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de huidige Flora- en faunawet;
- te bepalen of negatieve effecten optreden op de voor de beschermde gebieden geformuleerde doelen.

1.3 Leeswijzer

De verdere opzet van deze natuurtoets is als volgt. Hoofdstuk 2 introduceert het wettelijk kader. Een gebiedsbeschrijving en achtergrondinformatie van de planontwikkeling zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 beschrijft de methode, de aanpak voor de natuurtoets. Hoofdstuk 5 gaat in op de onderzoeksresultaten en het veldbezoek. Hoofdstuk 6 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. In hoofdstuk 7 staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een uitgebreide beschrijving opgenomen van het wettelijke kader.

2 Wettelijk kader

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in **gebiedsbescherming** en **soortbescherming**.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming omvat Beschermd Natuurmonumenten aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000) aangewezen in het kader van de Vogel- en/of Habitatrictlijn en de Ecologische Hoofdstructuur. De gebiedsbescherming van Natura 2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten een beschermd gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermd gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze geldt overal in Nederland. In het kader van de Flora- en faunawet is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Om bij het opstellen van plannen, dan wel bij de uitvoering van de werkzaamheden, rekening te kunnen houden met de aanwezige beschermde plant- en diersoorten is het noodzakelijk om te weten welke soorten in het gebied voorkomen. Indien als gevolg van werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze moet worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- **algemene soorten** (tabel 1-soorten); waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een complete vrijstelling
- **overige soorten** (tabel 2-soorten) waarvoor een vrijstelling geldt, indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode momenteel niet van toepassing, zodat ook voor deze soorten een ontheffingsplicht geldt. De voorwaarden waaronder voor deze soorten een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten.
- **strikt beschermde soorten** (tabel 3-soorten) waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied

Vrijstellingsbesluit

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten (tabel 1 soorten) een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Als er beschermde en minder algemene soorten (tabel 2 & 3 soorten) voorkomen is het noodzakelijk om te bepalen of deze negatieve effecten ondervinden door de wijzigingen of de werkzaamheden in het plangebied. Bij schade of verstoring van beschermde soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden bij Dienst Regelingen.

Zorgplicht

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, een algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Speciale bescherming genieten die vogelsoorten die het gehele jaar of jaarlijks dezelfde nestlocatie gebruiken. Deze vaste verblijfplaatsen zijn **jaarrond beschermd**.

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten (zie tabel 2.1) bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Overigens maken de meeste vogels elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd.

Tabel 2.1: Jaarrond beschermde vogelnesten (Ministerie van LNV, 2009)

Soortnaam	Categorie vaste nesten	Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het <i>gehele seizoen</i>
Steenuil	1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
Gierzwaluw, Huismus, Roek	2	Nesten van koloniebroeders die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Grote gele kwikstaart, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Slechtvalk,	3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Sperwer, Wespendif, Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Indien een ruimtelijke ontwikkeling negatieve effecten op deze soorten heeft of kan hebben, is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

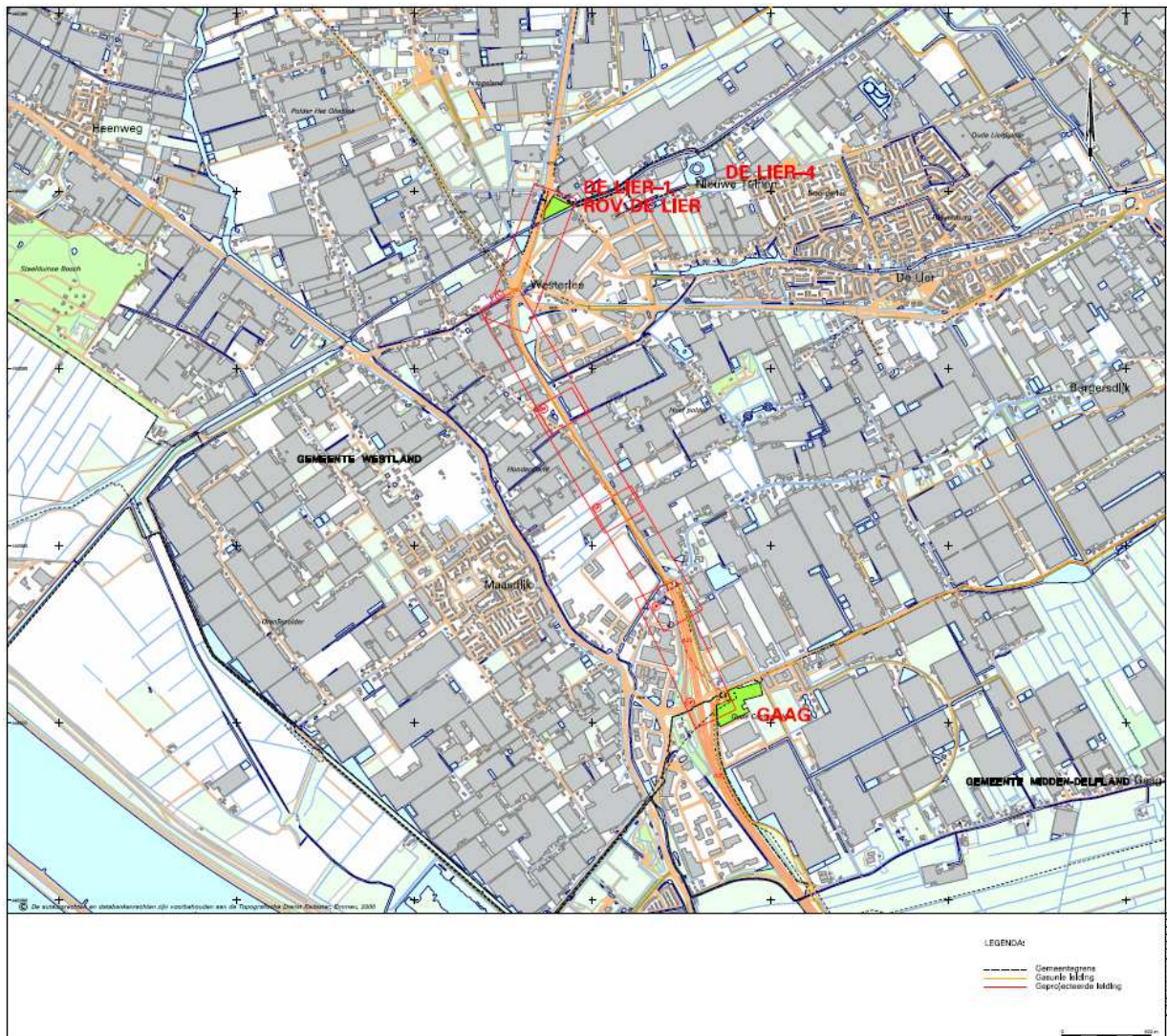
- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Situering plangebied

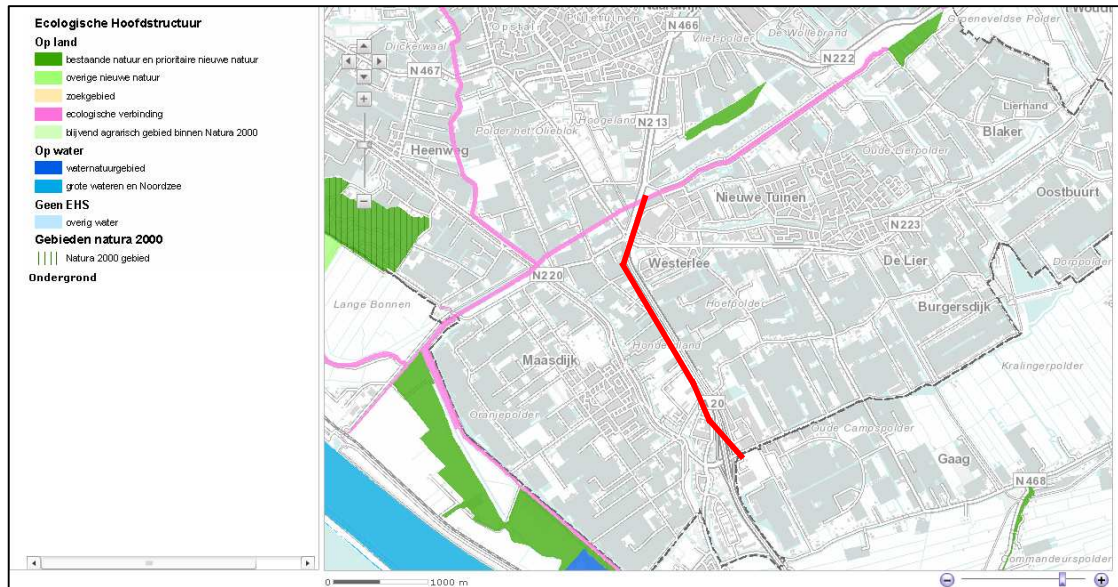
Het plangebied betreft het gehele leidingtracé tussen de locaties Monster-Zuid (voormalige locatie De Lier-1) en Gaag. Het tracé is circa 3,3 km lang en bevindt zich in de gemeente Westland en de gemeente Midden-Delfland (meest zuidelijke deel).

Het tracé loopt parallel aan de westzijde van de N213 (zie figuur 3.1). Het tracé ligt over het gehele traject ingeklemd tussen de N213 en grote complexen van bedrijfsgebouwen en glastuinbouw. Het tracé ligt over de gehele lengte in de wegberm of op een enkel punt in een iets bredere groenstrook, die gelegen is tussen de N213 en daaraan parallel gelegen lokale wegen. Het tracé kruist geen natuurlijke vegetaties, weiden, bossen of andere 'natuurlijke' biotopen. Wel wordt een enkel sloot gekruist. Het gehele traject bevindt zich tussen wegen en industriële gebouwen en glastuinbouw.

Figuur 3.1: Indicatieve ligging leidingtracé tussen Monster-Zuid en Gaag.

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die planologisch beschermd worden. Het maakt geen onderdeel uit van de Ecologische hoofdstructuur (figuur 3.2), Beschermd Natuurmonument of Natura 2000-gebied. Wel kruist het tracé een ecologische verbindingszone (Zwethkanaal). Hier vindt aanleg plaats met een techniek waarbij niet hoeft te worden gegraven (bijvoorbeeld gestuurde boring of doorspersing) zodat de functies en waarden van het kanaal niet worden aangetast.

Figuur 3.2: Het plangebied (met indicatief tracé als toegevoegde rode lijn) behoort niet tot de EHS of een Natura 2000-gebied (in het groen); (bron: geo-loket provincie Zuid-Holland)

3.2 Werkomschrijving

Voorliggend onderzoek richt zich op het gehele leidingtracé tussen de bestaande gaswinningslocatie Monster-Zuid en de bestaande gaswinnings- en behandelingslocatie Gaag.

Natgastransportleiding

De natgastransportleiding is nodig om het te winnen aardgas op de recent (her)ingerichte gaswinningslocatie Monster- Zuid richting Gaag te vervoeren. Het tracé heeft een lengte van circa 3,3 km. Het grootste gedeelte van het traject wordt in een gegraven sleuf gelegd. Op diverse locaties bij het kruisen van bijvoorbeeld sloten of wegen vindt aanleg plaats met een techniek waarbij niet hoeft te worden gegraven (bijvoorbeeld gestuurde boring of doorspersing) zodat de landschappelijke elementen intact zullen blijven.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van de beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen;

- een bureaustudie
- een terreinbezoek.

4.1 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het projectgebied voorkomen, zijn de landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevens-beherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen waaronder de 'Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008' (Mostert k. en J. Willemsen, 2008). Op basis van deze specifieke provinciale bronnen en landelijke atlassen ontstaat een compleet beeld van de potentieel aanwezige natuurwaarden.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van deze verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is middels een terreinbezoek nagegaan of deze soorten mogelijk ook in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent namelijk niet perse dat deze soorten zich in de omgeving van het projectgebied bevinden. Het projectgebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het projectgebied.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Bureaustudie

Nabij het plangebied komen verschillende soorten vleermuizen voor (Mostert k. en J. Willemsen, 2008). In Zuid-Holland is de verspreiding van strikt beschermde amfibieën en reptielen beperkt. In dit deel van de provincie komen geen strikt beschermde reptielen of amfibieën voor (Ravon.nl, Telmee.nl). Kleine modderkruiper en Bittervoorn zijn beschermde vissoorten die wel in de omgeving van het plangebied voorkomen (Ravon.nl).

5.2 Terreinbezoek

Het plangebied is bezocht op 30 mei 2012 door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld verkregen van het voorkomen van beschermde soorten. De volgende biotopen zijn aangetroffen:

- (snel)wegberm
- struweel en vrij staande bomen (in de wegberm)
- sloot(kanten)

Hieronder volgt een beschrijving van de aanwezige biotopen en de beschermde soorten die kunnen worden verwacht.

Struweel en beplanting

Op een aantal locaties langs het tracé staan losse bomen en bosschages. Met name nabij de locatie Gaag aan de westzijde van de A20 is een bomenweide aanwezig met voornamelijk populieren. De leiding zal hier onderlangs de A20 passeren waarbij de aanwezige bomen gespaard worden. Gedurende het veldbezoek zijn diverse soorten vogels waargenomen in de aanwezige bomen en struiken. De bomen en struiken fungeren als broedplaats voor algemene vogelsoorten zoals houtduif, ekster en diverse soorten zangvogels.

(Snel)wegberm

Het tracé loopt parallel aan de N213 (die over gaat in de A20), een parallelweg en verschillende watergangen of plassen. Over het algemeen werden op alle plandelen ongeveer dezelfde soorten planten en vegetaties aangetroffen. De bermen worden intensief gemaaid en beheerd. De bermen bestaan voor het overgrote deel uit Engels raaigras met algemene kruiden, zoals paardenbloem, weegbree, ridderzuring, kruipende boterbloem, veldkers, akkerdistel en lokaal grote brandnetel. In slootkanten groeit lokaal riet. Dit zijn alle soorten die een voedselrijke bodem indiceren. Er werd geen biotoop aangetroffen dat geschikt is voor strenger (tabel 2 of 3 Ff-wet) beschermde flora zoals orchideeën. Het voorkomen hiervan kan op basis van de biotoopeigenschappen worden uitgesloten.

Sloot en slootkanten

Slootkanten zijn beschoeid en worden geschoond. De watergangen zijn in beperkte mate begroeid met riet of gele lis. Algen en kroos geven aan dat de sloten rijk aan voedingsstoffen zijn.

Zoogdieren

De omgeving van het leidingtracé maakt onderdeel uit van het foerageergebied van vleermuissoorten die in het stedelijk landschap voorkomen. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 3-soorten). Te verwachten soorten zijn relatief algemene soorten als Gewone dwergvleermuis of Laatvlieger. Dergelijke soorten verblijven overdag in een gebouw in de omgeving en zullen ook in een industrieel gebied als het plangebied, in lage dichtheden voorkomen. De omgeving van het leidingtracé maakt onderdeel uit van het foerageergebied, het vervult echter geen specifieke taak. De wegbermen zijn dermate uniform dat ze geen aantrekkende werking zullen hebben op vleermuizen.

Beide vleermuissoorten prefereren gebieden met hoge dichtheden aan insecten in de nabij omgeving van bomenlanen, houtwallen, parken en rijkelijk begroeide tuinen. Dergelijke biotopen zijn niet op het leidingtracé aanwezig.

Verblijfplaatsen in de vorm van oude holle bomen of gebouwen zijn niet in het plangebied aanwezig. De aanwezige populieren hebben niet de geschikte holten en spleten die noodzakelijk zijn voor boombewonende vleermuizen. Het gehele plangebied kan lokaal geschikt leefgebied vormen voor een aantal tolerante en algemene zoogdiersoorten, zoals muizen, mollen en konijn.

Amfibieën en reptielen

Voor algemene amfibieën heeft het plangebied geen bijzondere waarden. Er zijn geen natte oeverzones sloten, vijvers of poel in het plangebied aanwezig die negatieve effecten ondervinden. Langs het tracé zijn diverse sloten en waterpartijen aanwezig waarin algemene soorten als Bruine - en Groene kikker (tabel 1-soorten) zijn te verwachten. Voornamelijk op het land levende amfibieën zoals de Gewone pad zullen eveneens schaars in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen, aangezien er lokaal struweel en foerageergebied voor deze soort aanwezig is. Reptielen komen niet in de omgeving van het plangebied (ravn.nl) voor, dit geldt eveneens voor strikt beschermde amfibieën.

Vogels

Voor vogelsoorten is het leidingtracé voornamelijk geschikt als foerageergebied niet zozeer als broedgebied. Vanwege de beperkte omvang van de wegbermen en groenstroken zijn grondbroedende vogelsoorten niet te verwachten. In de hogere begroeiing langs de slootkanten is wellicht een Wilde eend of Meerkoet broedend aanwezig. De bomen en struiken nabij de locatie Gaag zijn wel geschikt broedgebied voor allerlei soorten zangvogels, lijsterachtige, duiven en mezen. Deze nestlocaties zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Jaarrond beschermde vogelnesten (zie tabel 2.1) zijn niet aangetroffen.

Flora

Aanwezige begroeiing in de bermen en het struweel is niet geschikt voor beschermde tabel 2 of 3 soorten uit de Flora- en faunawet. De flora in de wegberm wordt gekenmerkt door voedselminnende en concurrentiekrachtige soorten. Beschermde flora is niet aangetroffen en ook niet te verwachten.

Vissen

In de aangrenzende watergang langs het plangebied is lokaal de Kleine modderkruiper te verwachten. Vanwege het ontbreken van helder schone watergangen is de strikt beschermde Bittervoorn hier niet te verwachten. Bredere watergangen op het tracé waarin eventueel de Bittervoorn voorkomt worden middels een gestuurde boring onderlangs gepasseerd.

Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

Het plangebied is ongeschikt terrein voor beschermde soorten uit deze soortgroepen. De locatie kent geen kenmerkende en bijzondere waarden waarvan de veelal beschermde vlinders en/of libellen afhankelijk zijn voor hun voorkomen.

In navolgende tabel is een indicatieve lijst opgenomen van te verwachten beschermde soorten in het plangebied.

Tabel 5-1. Indicatieve lijst van beschermde soorten in het plangebied (literatuur + terreinbezoek).

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Zoogdieren				
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X 1	-	-
Bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	X 1	-	-
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X 1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	X 1	-	-
Mol	<i>Talpa europaea</i>	X 1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X 1	-	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X 3	Bijlage IV, HR	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X 3	Bijlage IV, HR	-
Amfibieën				
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X 1	-	-
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	X 1	-	-
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>	X 1	-	-
Vissen				
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	X 2	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet
 beschermingsregime AMvB art.75
 1 = soort tabel 1
 2 = soort tabel 2
 3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn
 KW = Kwetsbaar

5.3 Conclusie Natuurwaarden

Het tracé ligt over de gehele lengte in de wegberm of op een enkel punt in een iets bredere groenstrook, die gelegen is tussen de N213 en daaraan parallel gelegen lokale weg. Het tracé kruist geen natuurlijke vegetaties, weiden, bossen of andere 'natuurlijke' biotopen. Wel wordt een enkele sloot gekruist. Het gehele traject bevindt zich tussen wegen en industriële gebouwen en glastuinbouw. Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied in zeer beperkte mate beschermde soorten kunnen voorkomen (zie tabel 5-1). Het gaat hier voornamelijk om soorten (tabel 1-soorten) die algemeen voorkomen in Nederland. Gebouwbewonende vleermuizen uit de omgeving kunnen het plangebied gebruiken om te foerageren. In watergangen is de Kleine modderkruiper te verwachten.

6 Toetsing aan natuurwetgeving

6.1 Effecten op de beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in, of in de buurt van, een Natura 2000-gebied..Er wordt nabij Westerlee een ecologische verbindingzone gekruist (het kanaal) welke onderdeel is van de PEHS en van de ecologische verbindingen uit de Visie Greenport Westland 2020. Het kanaal wordt middels een gestuurde boring gepasseerd waardoor negatieve effecten op deze verbindingzone zijn uit te sluiten. Er vindt geen ruimtebeslag of bestemmingswijziging plaats, de beoogde verbindingzone wordt niet gefrustreerd door de aanwezigheid van de gasleiding of de tijdelijke werkzaamheden. Derhalve is een verdere toetsing aan het 'nee-tenzij' principe uit de Nota Ruimte of de Natuurbeschermingswet 1998 niet aan de orde.

6.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het veldbezoek is naar voren gekomen dat in beperkte mate ter plaatse van het plangebied beschermde soorten en strikt beschermde soorten kunnen voorkomen. In deze paragraaf worden de mogelijke effecten beschreven voor de aanwezige soortgroepen.

6.2.1 *Minder algemene en strikt beschermde soorten (Tabel 2 en 3, Flora- en faunawet)*

Broedvogels

In de bomen en struweel op en rondom het tracé zijn broedende vogels te verwachten. Bijzondere aandachtsgebieden voor vogels zijn begroeide slootkanten en de bosschages nabij de bestaande locatie Gaag (ten westen van de A20).

Aangezien de bosschages op het talud van de A20 onderlangs door een gestuurde boring worden gepasseerd, is verstoring van broedende vogels daar niet aan de orde. Verder zijn in slootkanten en in het water drijvend watervogelnesten te verwachten. Deze nestlocaties mogen niet, indien ze in gebruik zijn tijdens het voorjaar, verstoord worden.

Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dienen werkzaamheden die potentiële broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Globaal kan hiervoor de periode maart tot en met juli aangehouden worden. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Vleermuizen

Op het tracé bevinden zich geen vaste rust- of verblijfplaatsen voor vleermuizen. Verstoring van beschermde vaste- rust of verblijfplaatsen is daarom niet aan de orde.

De boomgroepen in de omgeving van het tracé en nabij de locatie Gaag zijn mogelijk onderdeel van foerageergebieden van vleermuizen. Ten behoeve van de aanleg van de tracé worden deze bosschages niet aangetast waardoor negatieve effecten op vleermuizen zijn uit te sluiten.

Vissen

Indien de gasleiding toch een kleinere watergang kruist (niet gestuurde boring of doorpersing) dienen maatregelen genomen te worden om te voorkomen dat beschermde (zoals de kleine modderkruiper en bittervoorn) en niet beschermde vissen negatieve effecten ondervinden.

Om de leiding dan ter plaatse aan te leggen kan de watergang met schotten worden afgezet waarna de tussenliggende ruimte wordt leeg gepompt. Dit is bij het geplande tracé niet aan de orde. Voorafgaand aan het afpompen dient in dat geval de ruimte tussen de schotten vrij gemaakt te worden van vissen. Dit kan door de aanwezige vissen weg te vangen met een schepnet. De resterende modderlaag kan eveneens, inclusief eventueel aanwezige Kleine modderkruipers met de bak van de kraan weggeschept worden. Het wegvangen dient onder begeleiding van een ter zake kundige (ecoloog) te gebeuren, verdere tips staan over de werkwijze staan uitgeschreven in de soortenstandaard 'Kleine modderkruiper' en 'Bittervoorn'.

Om vertroebeling van de watergang te voorkomen kunnen deze monsters tijdelijk in een tweede naastliggend afgedamd deel van de sloot worden overgebracht. Het verplaatsen van beschermde vissoorten, zoals de Kleine modderkruiper, kan plaatsvinden zonder ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. De Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I heeft over dergelijke mitigerende maatregelen het volgende aangegeven.

Betere uitleg verbod op vangen en vervoeren;

Als u voor het uitvoeren van uw mitigerende maatregelen dieren moet vangen en verplaatsen heeft u geen ontheffing nodig van de artikelen 9 en 13 lid 1 van de Flora- en faunawet. Het is namelijk niet uw bedoeling de dieren definitief uit de natuur te verwijderen. Onder begeleiding van een deskundige mag u soorten over kleine afstanden en voor korte tijd verplaatsen om ze te beschermen tegen nadelige gevolgen van uw project. Dat geldt ook voor het verplaatsen van planten. Deze nieuwe uitleg stemt beter overeen met de bedoeling van de wet. (DLG 26 aug. 2009).

6.2.2 **Algemene beschermde soorten (Tabel 1, Flora- en Faunawet)**

De (weg)bermen waar het tracé is gelegen, is vooral leefgebied voor algemene, weinig kritische soorten als mol, konijn en veldmuis. De aanwezige kleine zoogdieren zijn te vinden in de slootkanten en wegbermen. Door de aanleg van de natgastransportleiding wordt het leefgebied van deze algemeen beschermde soorten verstoord, beschadigd of tijdelijk vernietigd. Ten gevolge van de voorgenomen werkzaamheden wordt slechts een beperkt deel van het aanwezige biotoop van deze soorten (tijdelijk) verstoord of verhard. Op het niveau van de populatie zijn dan ook geen effecten aan de orde; de lokale instandhouding van deze soorten komt niet in gevaar. Door voorafgaand aan het grondverzet de aanwezige hogere vegetatie te maaien wordt kleinere zoogdieren de kans geboden het plangebied te verlaten.

Ook voor op het land aanwezige amfibieën wordt het leefgebied mogelijk tijdelijk verstoord; de dichtheden van deze soorten zijn echter zeer laag. Negatieve effecten op het niveau van de populatie zijn dan ook zeker uit te sluiten. Indien watergangen gedempt worden (dat is nu niet voorzien) zijn maatregelen noodzakelijk om de aanwezige vissen te verplaatsen of weg te vangen.

Door voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie op de werkstrook kort te maaien (wegbermen, slootkanten), wordt deze minder aantrekkelijk voor de meeste soorten. Deze zullen de werkstrook dan tijdelijk vermijden. Bovendien zullen bij het grondverzet nog aanwezige dieren bij gebrek aan dekking eerder verjaagd worden.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusie

Samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat op het tracé in beperkte mate beschermde flora en fauna aanwezig is. Het leidingtracé is geschikt leefgebied voor algemeen beschermde zoogdiersoorten (zoals muizen, egel en konijn); daarnaast vormt het een landbiotoop voor algemeen beschermde amfibieënsoorten en is het een foerageer- en lokaal mogelijk broedgebied voor een aantal algemene soorten (water)vogels. Vleermuizen kunnen het tracé gebruiken als foerageergebied. In de sloten kan de Kleine modderkruiper aanwezig zijn. Dat er verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen in het plangebied voorkomen, is uit te sluiten.

Tijdens de aanleg van de leiding zullen er zeer beperkt negatieve effecten optreden op een aantal algemene beschermde soorten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (zoals het kort maaien van hogere begroeiing voor aanvang van grondverzet) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemeen voorkomende, maar beschermde soorten (uit tabel 1 van de Flora- en faunawet) hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze algemene soorten geldt een vrijstelling. Het aanleggen van een leidingtracé in de wegbermen in dit gebied, dat in grote mate verhard is en ingericht is voor menselijk gebruik, heeft geen negatief effect op de gunstige staat van in het plangebied voorkomende algemeen beschermde soorten. Eventueel boven het plangebied foeragerende vleermuizen ondervinden evenmin negatieve effecten als gevolg van de aanlegwerkzaamheden.

Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dienen werkzaamheden die potentiële broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen bij voorkeur buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Globaal kan hiervoor de periode maart tot en met juli aangehouden worden. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden. Om de aan- of aanwezigheid van de broedende vogels op het tracé vast te stellen is ecologische begeleiding noodzakelijk. Dit geldt ook voor het eventueel wegvangen van (beschermde) vissen bij het kruisen van een watergang.

7.2 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

8 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Mostert k. en J. Willemsen, 2208. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008 Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland www.zwghz.nl Delft

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuur-monumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

5

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Mid-dels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voor-waar-den verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plan-gebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende be-schermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos, algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrictlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrictlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

¹ Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.